

ПІДТРИМКА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ВІДКРИТІ РЕСУРСИ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Я. М. Ніколаєнко, науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів

В умовах воєнного стану українська наукова спільнота зазнала значних негативних впливів, що суттєво ускладнили проведення досліджень та підтримування наукової активності. Обмеження доступу до традиційних друкованих джерел інформації, зумовлені військовими діями та евакуаційними заходами, негативно вплинули на забезпечення наукової діяльності в навчальних закладах. Саме тому зросла роль електронних бібліотечних ресурсів та відкритих ресурсів, які можуть забезпечити віддалений доступ до інформації. Завдяки цьому дослідники продовжили роботу навіть у складних умовах, адаптуючись до нових викликів, пов'язаних із забезпеченням доступності. З метою гарантування безперервності наукових досліджень в умовах воєнного стану, освітянські бібліотеки провели масштабну роботу з відбору та впровадження актуальних електронних ресурсів, надаючи користувачам постійний доступ до необхідної наукової літератури [1].

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського пропонує широкий спектр відкритих ресурсів, які можуть бути корисними для дослідників, педагогів, студентів та всіх, хто цікавиться освітою та педагогікою. Зокрема, у 2024 р. вийшов біобліографічний покажчик «Олег Михайлович Топузов – віцепрезидент НАПН України» [3], у якому **сформовано та представлено** наукові праці Олега Михайловича Топузова. Цей вичерпний покажчик **об'єднує** понад 600 наукових та науково-методичних робіт вченого, охоплюючи період з 1989 по 2024 рік. **Систематизація матеріалу** в покажчику **здійснено** за хронологічним принципом, а також за видами документів (книги, статті, підручники тощо). **Додатково** подано відомості про наукову школу О. М. Топузова, його участь у підготовці кадрів вищої кваліфікації та опонентську діяльність. **У виданні детально схарактеризовано** науковий доробок вченого, його внесок у розвиток педагогічної науки, зокрема у методiku навчання географії. **Підготовлено** також вступну статтю та **обґрунтовано** значення наукової діяльності О. М. Топузова для української освіти. **Завдяки** цьому виданню, користувачі можуть **ознайомитися** з повним переліком наукових праць вченого, **з'ясувати** основні напрямки його досліджень та **оцінити** його внесок у розвиток педагогічної науки. Доведено необхідність систематизації та популяризації наукового доробку видатних українських вчених.

Завдяки організації та впровадженню відкритих ресурсів бібліотек показано, що електронні платформи можуть ефективно компенсувати обмежений доступ до фізичних бібліотек. Доведено, що відкриті ресурси підтримують академічний процес і збереження наукового потенціалу навіть у надзвичайних умовах [2, с.2]. Це підтверджують дані щодо збереження

наукової активності та успішного проведення досліджень у тих регіонах, де інші інфраструктурні елементи були пошкоджені або зруйновані.

Завдяки скоординованим зусиллям освітянських бібліотек, спрямованим на створення стабільної інфраструктури доступу до інформаційних ресурсів, їх систематизації та розвитку цифрових компетентностей користувачів, наукова спільнота отримала потужний інструмент для підтримки своїх досліджень в умовах воєнного стану. Це забезпечило безперервність дослідницького процесу, зберігаючи науку як фундамент для відбудови країни та її подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронні ресурси як ефективна форма поширення педагогічної біографічної інформації в контексті відкритої науки. *Forum-SOIS, 2024: Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя* : збірник матеріалів (наукових праць, тез доповідей) 6-го Міжнародного науково-практичного WEBфоруму / НАПН України, ДНПБ України, УПА, КНУ ім. Тараса Шевченка. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2024. Вип. 5. 389 с. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.740977>
2. Березівська Л. Д., Романова Г. М., Пономаренко Л. О. Роль Державної науково-педагогічно бібліотеки України імені В.О. сухомлинського в інформаційному забезпеченні освіти незалежної України: Наукове повідомлення про заходи до 33-ї річниці Незалежності України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Т. 6, № 2. С. 1–7. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6210>
3. Олег Михайлович Топузов – віцепрезидент НАПН України : біобібліогр. покажч. / [авт. вступ. ст.: Т. М. Засекіна, Л. М. Калініна ; упоряд.: Пономаренко Л. О., Павленко Т. С., Ніколаєнко Я. М. ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; бібліогр. ред.: Пономаренко Л. О. ; літ. ред. Василенко Н. М.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця : ТВОРИ, 2024. 150 с. (Серія «Академіки НАПН України» ; вип. 35).

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ З РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ: БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ

Т. С. Павленко, науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів

Науково-інформаційне забезпечення розвитку освіти, педагогіки та психології і формування системи інформаційних ресурсів є стратегічними завданнями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Реалізація наукового проєкту «Освітнянські бібліотеки як суб'єкт проєктування освітнього середовища в умовах цифровізації» передбачає бібліографічне дослідження творчого доробку науковців України і Польщі. На другому етапі наукового дослідження підготовлено науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005-2024». Під час роботи проаналізовано наукові студії з розвитку педагогічної науки та освіти України і Польщі.

Пошук робіт відбувався у зведеній базі даних авторефератів дисертацій з питань науки та освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, базі даних національного депозитарію академічних текстів, довідково-бібліографічному апараті бібліотеки Інституту